

Glenn Brackett och artikelförfattaren väljer bambustock för spöet.

Glenn Brackett

Historien om ett split-canespö

Lars-Ake Olsson

»De fem bamburibborna hade limmats och såg ut som ett spö men utan spöringar. Taperingen kom från ett annat 8 fots spö i en längd men sexsidigt och byggt av Mr. Talbot efter måtten på ett Howellsspö. Gary Howells var den legendariske spöbyggaren från Winston Rod Co. där han fick sin utbildning under 15 år och sedan flyttade till Kalifornien för att bygga sina egna spön.«

GLENN BRACKETT i USA är en av världens mest erfarna och omtalade spöbyggare. Under 30 år arbetade han för Winston Rod Co. i Kalifornien och blev sedan delägare när firman flyttade till Twin Bridges i Montana. Efter en konflikt med ledningen lämnade han Winston och startade sin nya firma Sweetgrass Rods, också i Twin Bridges.

Han kom till Gimdalen och Idsjöströmmen för att föreläsa om bambu och bambuspön sommaren 2015. Sedan dess har vi pratat, mejlat varandra och träffats i Montana. Vid några tillfällen hörde jag honom säga att han skulle bygga ett spö åt mig!? Jag blev mycket glad, men efter en tid började jag fundera på om jag någon gång hade varit alltför entusiastisk och beställt ett spö. Ett Sweetgrass Rod kostar ungefär 22 000 svenska kronor, men ett av de tio spön som Glenn Brackett bygger varje år i sin egen workshop i Butte där han bor och har signeringen – Maker Glenn Brackett – kostar 35 000 svenska kronor. Jag började bli orolig och efter en tid måste jag generad fråga honom om anledningen. Till min lättnad och också stora förvåning berättade han att han ville bygga ett och ge mig det!

OVANLIGT FEMSIDIGT SPÖ

Det skulle bli mycket ovanligt: 8 fot långt i en längd, hållbyggt och femsidigt, fem trekantiga ribbor limmade tillsammans i stället för de vanliga sex. Spöt skulle få lindningar, handtag och allt annat som jag ville ha tillsammans med en liten bit

BAMBUSPÅNOR

TEXT: LARS-ÅKE OLSSON
FOTO: JENIFFER OLSSON

av ett av de fyra ekträd som växer framför vårt hus i Gimdalen. Jag kunde inte tro mina öron – vilket erbjudande från en av världens skickligaste spöbyggare! Dessutom skulle jag vara med under byggandet från början till det färdiga spöt. Varje lördag skulle vi åka de tio svenska milen från Bozeman till Twin Bridges, jag för att bygga och Jennifer för att fotografera byggandet.

I mitten av november startade det spännande spöbygget. Några dagar tidigare hade jag börjat årets skidåkning, tidigare än någonsin i Lindley Park som hade fått tillräckligt med snö under några dagar och nätter så att pistmaskinen kunde packa snön för skejting men mer snö skulle behövas för att preparera spåren för klassisk skidåkning.

Det låg snö på topparna av Klippiga bergen och en bit ned på sluttningarna. Vägarna var dock torra och rena längs den älv som bildas genom att strömmarna Beaverhead och Big Hole rinner tillsammans nedanför Tobacco Root Mountains, en av många bergskedjor i Klippiga bergen. När Lewis och Clark genomförde sin expedition i början av 1800-talet för att hitta vägen tvärs över den nordame-

rikanska kontinenten till Stilla Havet upptäckte de en älv som de gav namnet Jefferson efter sin uppdragsgivare - president Jefferson.

Big Hole är den älv där Montanas Fish, Wildlife and Parks försöker få harren att trivas i och föröka sig. *Thymallus arcticus montanus* är en underart av den arktiska harren *Thymallus arcticus* och den europeiska kusinen är *Thymallus thymallus*. Montana är den enda staten i landet som har harr i strömmande vatten. Den fanns tidigare även i staten Michigan men är nu utrotad. Från början fanns, precis som i Skandinavien, (strupsnitts)öring, harr och sik, men under några år började det stora »utplanteringsraseriet«. Den europeiska öringen och bäckrödingen hämtades från USA:s östkust och regnbågen från västkusten. Denna härliga blandning av sik, harr, strupsnittsöring, öring, regnbåge och bäckröding skulle förvandla Montana till ett paradys för flugfiskare. Tyvärr blev människans inblandning, som så många gånger förr, förödande så harren och strupsnittsöringen trycktes bort av den mer aggressiva regnbågen, öringen och bäckrödingen.

VÄLJA BAMBUSTOCK

Jennifer och jag körde in i Twin Bridges och parkerade framför byggnaden Sweetgrass Rods där vi träffade Glenn Brackett. Efter en kopp kinesiskt te visade han oss det lager där han förvarar sina bambustockar. De var prydligt inlagda två och två i säckväv och vi valde ut de rakaste,

eftersom det skulle bli lättare att räta bamburibborna efter limningen och också ta mindre tid. Kraftfibrerna (power fibers), bambuns »muskler«, var många och de satt tätt tillsammans under den emaljhårda ytan. På bottendelen satt bladknutarna tätare, på toppdelen var det längre mellan dem. Glenn hade själv valt ut stockarna i Kina i det fyra mil långa område där de odlas, populärt kallat Tonkin.

Bambustocken tillhör familjen gräs och är ihållig. Efter några mögnadsår växer den 12 meter under två månader och blir 40 år gammal då den blommar och dör. Den härδας av vind, regn och sol och förbereds till ett förstklassigt material som ett flugspö, en byggnadsställning, ett golv, en skärbräda eller något annat föremål där dess hårda yta, lätta vikt, seghet och styrka passar så bra. Golvet på toaletten i Glenns verkstad är för övrigt gjort av bambu.

Vi valde ut en stock och jag bar den högtidligt till bilen för att köra den korta biten till »the work shop«. Med hjälp av ett kugghjulsformat instrument klöv vi stocken i flera grova ribbor, och slipade ned de ojämna bladknutarna på utsidan och insidan. Sedan hyvlades de fyrkantiga ribborna genom att Glenn matade in en ribba i taget i fräsen och jag drog ut den på andra sidan. Det var första gången jag såg hur den maskin som kallas för milling machine eller beveler fungerar. Efter att ha fördelat de fem bamburibborna så att bladknutarna förskjuts och inte ligger mitt emot varandra var det dags att bunta ihop dem och lägga dem i en ugn i 30 minuter i 160 grader celsius för att driva ut fukten i bambun. Därefter var det dags att lägga bamburibborna i »fuktskåpet« i tre dagar för att få tillbaka 10 procent av den, så att bamburibborna lättare skulle kunna fräsas till de exakta slutliga måtten och sedan limmas.

SKIDOR OCH SPÖBYGGNAD

Snön hade fallit ymnigt vid första advent och nu var snödjupet så bra att det gick att köra upp spår för klassisk

Kraftfibrerna sitter tätt under bambustockens emaljhårda yta.

Ett stjärnformat verktyg slås in i bambustocken för att klyva den i ribbor.

Bladknutarna slipas ned på ytsidan och insidan.

skidåkning också. Spåren ligger sex minuter från vårt hus, men när jag och alla andra åker där känns det, och ser ut, som om vi är milstals från bebyggelse. Även om flugfiskare i Montana fiskar hela året om, lägger jag med min svenska tradition undan flugspöt och ägnar mig åt skrivande, flugbindning, skidåkning och i år –spöbyggnad!

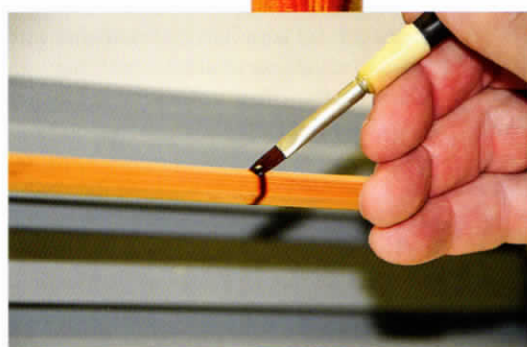
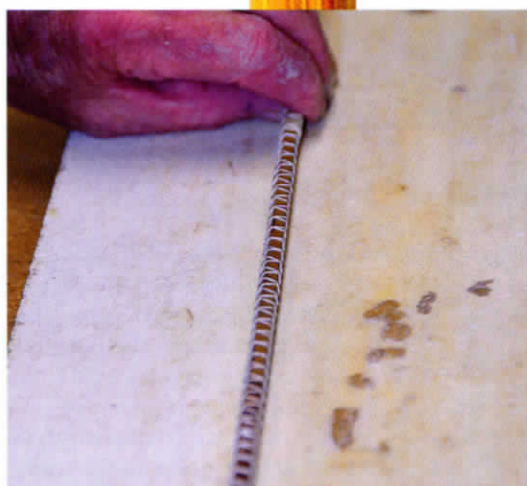
Glenn berättade att spön byggda i bambu blir styvare med åren. Tvärt emot vad många tror så blir de inte mjukare, kraftlösare och utkastade med ålder utan spänstigare och styvare genom att ligninet, det ämne som finns mellan de små, små ringarna som kallas för kraftfibrer, förändras. Jag kan bekräfta detta då några av mina Leonardspön som byggdes mellan åren 1890–1910 fungerar alldeles utmärkt och inte känns som om deras bästa tid var för 100 år sedan. Glenn berättade också att om bambun lagras tillräckligt många år behöver den inte »bakas« i ugnen för att driva ut fukten. Det har redan gjorts genom den långa lagringstiden. Mina bamburibbor behövde obetydlig rätning då stocken var rak från början.

TAPERING FRÅN HOWELLSPÖ

De fem bamburibborna hade limmats och såg ut som ett spö men utan spöringar. Taperingen kom från ett annat 8-fotsspö i en längd men sexsidigt och byggt av Talbot efter måtten på ett Howellsspö. Gary Howells var den legendariske spöbyggaren från Winston Rod Co. där han fick sin utbildning under 15 år och sedan flyttade till Kalifornien för att bygga sina egna spön. Efter allt som jag läst om Howells, framför allt boken om honom, och hans spön med en karaktäristisk djup aktion har jag önskat att få äga ett av hans spön eller åtminstone få kasta med ett men 35 000 kronor är ett avskräckande pris.

Spöt kändes inte som jag trodde att ett Howellsspö skulle kännas och jag blev fundersam. Var det en Howellskopia eller hade Talbot mätt spöt och kopierat det i en längd eller hade han modifierat taperingen för att den skulle passa hans egen smak?

Glenn Brackett med bamburibba klar att hyolas i »The Beveller«.

- Med hjälp av en tång dras bamburibban genom fräsen.
- Bamburibborna bakas i ugn för att driva ut fukten.
- De fem trekantiga ribborna har limmats och krysslindats med tråd.
- Kortringarna har limmats och så formas handtaget med sandpapper.
- Spöslindningarna lackas.

Det femsidiga, hålbyggda spöet i en längd är klart för kast med fluglina ...

... och fiske.

Glenn tejpadde spöoglorna på vårt spö för en första test med fluglina. Det kändes styvt, för styvt.

INTE FÖR LÅNGT HANDTAG

Glenn lindade spöringarna för hand, utan lindningsmaskin, med en imponerande snabbhet. Han berättade att han kunde linda ett 3-delat spö med två toppar på en timme. Han använde en gul färg som jag valt ut – Gudebrod nylon, Sandstone 524 – och jag lackade sedan spölindningarna. Vi pratade om handtaget som inte fick bli för långt, 13 cm (6 inches) och kanske några millimeter till, och slipade och formade korkringarna i svarven med fint sandpapper till den mest behagliga men minst populära formen – half wells.

Nästa detalj blev rullfästet och jag funderade på om jag skulle välja ett träslag som kompletterade bambun i färg och mönster eller låta korkhandtaget smalna av och fortsätta in i rullfästet som en del av de tidiga Leonardspöna. Inte så exklusivt kanske men klassiskt och praktiskt då rullen suger fast på ett mycket bra sätt när skjutringen dras över rullfoten. Glenn hade tagit med sig en gren från ett av de fyra ekträd som växer framför vårt hus i Gimdalen. Vi hade planerat att en bit av den skulle bli rullfäste, men den var för

ljus och hade inga ådror eller mönster. Det blev i stället ett korkrullfäste med en ovanlig ring och ändbutt, men eken fick ändå plats. På Sweetgrass-spöna finns en liten knopp där spöklingen möter handtaget och Glenn använde här en bit av ekgrenen i stället för bambu. Winstonspöna har den hårda och ljusa gula metallen duronz som material till holkar, som sedan traditionsenligt lindas med samma gula tråd som spöringarna har. Jag ville ha slidering och ändbutt i duronz för att komplettera färgen på lindningarna och bambuns naturliga färg.

KINESISK NÖTOLJA

Det enda som fattades för att spöt skulle bli klart och redo att premiärfiska med var lackningen. Glenn skulle klara av den komplicerade proceduren att lacka ett spö som var 2,40 meter långt. Han skulle först lägga på ett lager av kinesisk nötolja (tung oil) och sedan ett lager av lack (marine spar varnish); det skulle vara tillräckligt. Han skulle sedan leverera spöt till vårt hus i Bozeman där vi skulle provkasta och några dagar senare skulle jag fiska med det.

Han kom till Bozeman en aprildag då yrsnön blåste runt knutarna och räckte över den långa spötuben med det utsökt vackra hantverket. Spölindningarna do-

minerade inte med sina färger utan kompletterade och lät ådror och mönster på bambun synas. Handtaget var perfekt i form, längd och tjocklek, skjutring och ändbutt lyste svagt gula och var i harmoni med de andra delarna, eknoppen var elegant och exotisk. Men – spöt var styvt, för styvt. Aktionen gick inte tillräckligt lång ned. En lina i klass 7 skulle ha varit bättre än 5.

BERÄTTADE SANNINGEN

Jag premiärfiskade med det och insåg att det inte var det drömspö som jag hade förväntat mig. Jag hade två alternativ: att behålla spöt och inte säga någonting om vad jag tyckte till Glenn eller att berätta för honom vad jag tyckte. Vilket alternativ jag än valde så skulle det förmodligen bli fel. Jag led av samvetsqual – berätta sanningen och vara otacksam efter allt arbete och tid som han lagt ned eller inte berätta och aldrig använda spöt. Jag valde att berätta. Till min stora lättnad svarade han att det var viktigt att jag var nöjd och att han skulle bygga ett nytt spö till mig så att jag kunde fiska med det under hösten i Montana.

Under julis Bamboo Meeting vid stranden av Henry's Fork sålde han spöt till en lycklig flugfiskare från Nya Zeeland.